

Marjolein. Met korte ei.

De eerste zes jaar van mijn jeugd bracht ik door in een huis dat stond aan een straat met een stoep. De kinderen uit de straat hadden hierdoor altijd een vriendje om mee te spelen – je kon erop en eraf springen (x1000), er overheen springen of met een bal er zodanig tegenaan gooien dat deze met een speciaal effect terugkwam (hetgeen niet lukte, maar dat mocht de pret niet drukken). De Stoep bracht alle buurtkinderen samen, iedereen vond het heerlijk er na het eten rond te hangen op warme zomeravonden. Caroline, mijn oudere zus, had op een zomer de ziekte van Pfeiffer en na wekenlang in bed te hebben gelegen kon zij het verleidende weerkaatsen van het zoveelste tennisballetje tegen De Stoep niet meer weerstaan. Ze klom uit bed en van het balkon, bereikte haar doel en speelde een spelletje mee, haar hoge koorts negerend. Nog nooit had ik mijn moeder zo kwaad gezien.

Mijn vader vertelde ooit dat die jaren in die straat met De Stoep nauwelijks herinneringen hebben achtergelaten bij hem. Hij werkte en werkte en werkte en wanneer hij thuis was, was hij te moe of te jet-legged om de details van zijn gezinsleven in zijn geheugen op te slaan. Ik kan mij echter niet herinneren dat ik hem hierdoor een slechte vader vond – maar wat ik wel moet constateren is dat ik uit die jaren weinig herinneringen aan hem heb. De meest heldere beelden laten Eliane en Marjolein zien, mijn twee buurtvriendinnetjes met wie ik eindeloos speelde.

Marjolein (zij met korte ei, ik met lange) had net als ik een grotere zus, die toevallig ook Caroline heette (dat scheidt een band, dat haal je niet snel in als je Eliane heet). Zij woonde één straat verderop maar ik mocht er al zelf naar toe lopen. Haar vader had iets te maken met de Derde Wereld en Caroline en ik konden mijn ouders aan het lachen maken als wij bij het horen van zijn naam dertig keer het woord ‘Afrika’ herhaalden – geen idee wat het betekende, maar daar hoorden wij hem altijd over vertellen.

Marjolein was een blond, dun meisje, net een muisje. Als je met haar in bad zat, kon je de adertjes zien lopen op haar benen en dat vond ik fascinerend, maar ook onterecht want ik had dat niet. Van onze drie gezinnen was het bij haar het meest chaotisch maar ook het gezelligst, een warm nest. Zo werd er popcorn gebakken (zomaar!) en at ik er voor het eerst rode kool, wat ook nog eens lekker was.

In mijn eigen straat woonde Eliane, voorbij afslag Marjolein, we vormden een driehoek van gelijke zijden. In de kelder van dat huis was een gymzaaltje gebouwd want Eliane’s vader was fysiotherapeut. Wij mochten er in het weekend werken aan onze handstands, en puften uit op zachte skippyballen waar wij niet aan mochten komen. Eliane was de enige die een kleiner broertje had en Marjolein en ik waren stinkjaloers op deze bewegende pop. Zij zag wel wat in een ouder zusje, dus probeerden wij een ruil bij onze ouders voor elkaar te krijgen.

Het was de tijd van De Moeders. De Moeders waren onze bron van al het noodzakelijke, de vaders slechts voorbijgangers die altijd handig waren om een knuffel of een compliment van in ontvangst te nemen, speciale mensen van wie je hield als ze van jou waren, en die je doodeng vond als ze een ander toebehoorden. Ik was verschrikkelijk bang voor Maarten, de vader van Eliane. Zo had ik maanden Schoenveterstrikken oefenen erop zitten, zonder enig resultaat. Ik kreeg het gewoon niet voor elkaar. Tot de dag kwam dat ik bij Eliane speelde en Maarten opmerkte dat mijn veter los zat en ik deze moest vastmaken. Ik durfde het hem natuurlijk niet te vragen. Tot mijn stomme verbazing zat er na angstvallig friemelen een mooie strik op

mijn schoen. Ik was zo blij, sprong op, vergat Eliane en Maarten gedag te zeggen en rende naar mijn moeder om haar te vertellen dat ik mijn jeugd voltooid had.

Op een dag in november kochten De Moeders drie rieten mandjes, waarna zij avonden lang gedrieën achter de naaimachine doorbrachten. De mandjes moesten reiswiegjes worden voor onze favoriete poppen, bekleed met stof en bijpassend dekje. Toen 5 december dichterbij kwam, begonnen De Moeders steeds meer sherry te drinken en Roxy Duals te roken om deze zelfopgelegde extra dosis stress te overwinnen en namen zij aan het einde afscheid met de woorden 'Morgen zijn ze af!' zo tipsy als alleen De Moeders dat met elkaar mochten zijn. Mijn mandje was groen met bloemetjes. Marjolein en Eliane hadden paars geruit met wit kant gekregen. Mijn moeder hield niet van paars en dus vond Sinterklaas groen beter voor haar dochter.

Het jaar erop kregen wij grote poppen, tenminste een halve meter hoog. Negerpoppen, werd toen nog schaamteloos gezegd. Wij gingen meteen met die poppen in bad want dat kon, ze waren van echt plastic. Mijn zus noemde mijn pop Loempia, naar het eten in Ver Weg. Ik kan mij niet meer herinneren hoe ik haar noemde, want lang mocht ik haar niet houden. Na het eerste bad kreeg Loempia een haarprobleem en waren haar krulletjes verdwenen. Natuurlijk waren De Moeders boos en brachten de Loempia's terug naar de HEMA (want daar had Sinterklaas ze gekocht - hij koopt ook wel eens wat in Nederland). Er kwam voor mij een negerpopje - popJE - mee terug. Als zevenjarige was mijn zus nog niet een expert in buitenlandse gerechten, want ook dit popje werd Loempia gedoopt. Maar ik negeerde dit en noemde haar Layla, aan haar (in het groene mandje) heb ik goeie herinneringen want Layla had geen haarprobleem.

Mijn ouders kochten een Nieuw Huis. De straat had geen stoep en ik verdwaalde in de tuin. Er leken geen kinderen te wonen in onze buurt, alleen dikke dames met even vette hondjes. Auto's suisdan voorbij, een tuinhek ging open, de auto verdween: het hoogtepunt van mijn nieuwe straatleven. Eliane en Marjolein bleven achter. Na mijn verhuizing kwamen ze kijken. Toen ze uit de auto stapten, vloog een vliegtuig over. We keken omhoog. Eliane was naar Spanje geweest met het vliegtuig. Was ik al een keer in een vliegtuig geweest? 'Ja,' loog ik. 'Heb je dan de wolken kunnen aanraken, hoe voelen die dan?' vroeg Marjolein. 'Ja,' ik weer, 'ze zijn wollig, zoals watjes.' 'Wat een kul!' gromde de moeder van Eliane – maar ik werd die middag met extra respect benaderd om mijn tuin en mijn waanzinnige ervaring in de wolken.

Onze vriendschap kreeg meer te verduren. Eliane en Marjolein gingen na de kleuterschool naar de Montessorischool terwijl ik tussen Ellen Mulder en een poster van Baby Jezus op de Beatrixschool werd gezet. Ik miste mijn vriendinnetjes en voelde mij jaloers over het feit dat zij nog samen waren. Hoewel Ellen drie koppen groter was dan ik (en drie boterhammen meer at tijdens de lunch) werden wij uiteindelijk beste vriendinnen. Het beeld van Eliane en Marjolein vervaagde. Toen ik op een dag vroeg of wij nog eens langs ons oude huis konden gaan om te kijken of zij op straat speelden, vertelde mijn moeder dat Eliane inmiddels ook verhuisd was, net als ik naar een huis met een grote tuin. Ik reed de rest van die dag op mijn fietsje door de straten rond ons Nieuwe Huis, keek in elke tuin om Eliane te spotten maar moest mijn zoekactie uiteindelijk opgeven. Tot mijn verbazing trof ik wel andere kinderen aan, tussen de vette dames.

Een sprong in de tijd – mijn moeder rookte nu Peter Stuyvesant – ik was net begonnen op de middelbare school. Ik reed op mijn eerste Eigen Fiets, een groene B.S.A. zonder stickers die Caroline er ooit had opgeplakt, zonder krassen en in de

loop der jaren opgespaarde, noodzakelijke protheses ter vervanging van uitgeputte, originele onderdelen. Mijn Eigen Fiets had drie versnellingen en twee handremmen, was glanzend en zo gaaf, zo on-wijs-gaaf : ik maakte nu deel uit van de Echte Wereld. Twee gelukkige weken fietsten mijn B.S.A. en ik naar het Willem de Zwijger College, mijn trappers liet ik op het laagste punt even los omdat ik niet wilde wiebelen op mijn zadel. Vlakbij de ingang voor brugpiepers werd ik aangereden door een brommer met daarop een slungelige vijfdeklasser. Net als mijn knie lag mijn B.S.A. in de kreukels. Na twee weken ziekenhuis, vier maanden gips en eindeloze oefening op een home-trainer mocht ik er weer op fietsen. Mijn ouders hadden ervoor gekozen geen nieuwe fiets te kopen maar de B.S.A. te laten repareren, omdat zij gemerkt hadden dat ik er zo aan gehecht was geraakt. Mijn hart brak toen ik hem terugzag: de krassen waren overgeschilderd en alles werkte, maar mijn onoverwinnelijke stalen ros van weleer zag er gehavend uit. Ik vond het lief van mijn ouders, dus hield ik mijn mond en al met al heeft hij het lang volgehouden, na zo'n twintig jaar trouwe dienst werd die Eigen Fiets in Amsterdam gestolen, met kinderzitje en al.

Maar ik loop vooruit op mijn verhaal, ik werd aangereden en belandde na dat verkeersongeluk in het ziekenhuis. Er moest geopereerd worden en omdat ik nog net twaalf jaar oud was, belandde ik op de kinderafdeling*. Ik wist hoe het was om in een ziekenhuis te liggen, ik was nergens bang voor en hoopte alleen dat ik met leuke kinderen op zaal zou komen te liggen. Toen ik na de operatie mijn zaal werd binnengereden herkende ik de enige andere patiënt direct: Eliane. Zij was door een bus geraakt, haar arm hing in de lucht, net als mijn been. Ondanks onze blauwe plekken en de jaren die wij gescheiden hadden doorgebracht pikten wij de draad moeiteloos op: er werd veel gelachen in onze zaal, Marjolein kwam zelfs een keer op bezoek en De Moeders brachten dankbaar een fles sherry mee. Herinneringen werden opgehaald, de Loempia's kwamen even terug. Nu voerden wij eindeloze gesprekken over meer actuele, belangrijke zaken zoals borsten en het rooster van Broeder Peter. Natuurlijk graptten wij dat Marjolein ook maar een verkeersongeluk moest hebben zodat wij weer compleet waren. Zodra er een bed voorbijgleed keken wij op en zeiden 'Hè hè, dat werd tijd!'

Kort na deze reünie verhuisde Eliane naar Amerika. We bleven schrijven maar hielden dat niet lang vol. De grappen over de appelmoes van het ziekenhuis hielden op en nieuwe input bleef uit.

Jaren gingen voorbij, na mijn eindexamen ging ik vier jaar voor studie naar Londen, waarna ik mijn professionele leven in Amsterdam begon. Alles was veranderd, behalve mijn ouderlijk huis en onze oude supermarkt, waar zowel mijn moeder als de moeder van Marjolein nog steeds trouwe klanten waren. Daar, tussen de uien en de aubergines, werden up-dates over de kinderen uitgewisseld en soms vertelde mijn moeder deze nieuwtjes aan mij door. Ik was in die tijd veel te vol van Mijn Baan, en het interesseerde mij nauwelijks. Ik geloof dat Marjolein nog steeds studeerde en iets met paarden deed, een hobby die overeenstemde met de muren van haar kinderkamer. Hoe dan ook – het zou leuk zijn als ik haar eens zou tegenkomen, dan zou ik haar dat verhaal vertellen over Eliane en ik, wachtend op haar in dat zaaltje.

* In die tijd werd je na je twaalfde tussen de volwassenen gelegd.

Ik heb het haar nooit kunnen vertellen, dat verhaal. Marjolein kreeg uiteindelijk ook een verkeersongeluk, twaalf jaar na ons. Alleen belandde zij niet in het ziekenhuis en op de hometrainer.

Voor mij ligt een acceptgiro van het Marjolein Roskam Fonds, een fonds dat o.a. een kindershuis in Zuid Afrika ondersteunt. Een jaarlijks ritueel. Marjolein met korte ei en het veel te korte leven. Als ik het bedrag invul, begin ik met het visualiseren van zieke, hongerige kindertjes met leitjes en krijt in plaats van schriften en pennen – en eindig ik met de vraag waarom ik een toekomst heb en zij er niet meer is. Ik voel de impuls om het bedrag krankzinnig hoog te maken om beide schuldgevoelens te sussen. In gedachten groet haar vijfjarige gezichtje mij en ik vraag mij af of zij lacht als ik haar in stilte vraag hoe dat nou zit, met die wolken.

Als ik terugkom van de brievenbus is zij weer verdwenen. Volgend jaar is zij er weer, soms ontmoet ik haar vluchtig tussendoor, maar altijd als dat meisje van vijf en altijd onlosmakelijk verbonden met de aanmoediging om iets te doen met mijn leven.

Marlo (Marjolijn) Reeders